ECLI:LV:AT:2019:0620.11824005116.5.L
Lieta Nr. 11824005116, SKK-296/2019
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2019.gada 20.jūnijā

Tiesa šādā sastāvā: senatori Pēteris Dzalbe, Anita Nusberga, Pēteris Opincāns

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar Latgales tiesas apgabala prokuratūras prokurores Nataļjas Isajevas kasācijas protestu par Latgales apgabaltiesas 2019.gada 15.janvāra lēmumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Daugavpils tiesas 2018.gada 4.jūnija spriedumu
[1.1] /pers. D/, personas kods /personas kods/,
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 190.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 8 mēnešiem, atņemot tiesības veikt visu veidu komercdarbību uz 1 gadu.
Saskaņā ar Krimināllikuma 55.pantu ar brīvības atņemšanas sodu /pers. D/ notiesāts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 3 gadiem.
[1.2] /pers. E/, personas kods /personas kods/,
atzīts par nevainīgu Krimināllikuma 15.panta ceturtajā daļā un 191.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnots.

[2] Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. D/ atzīts par vainīgu un sodīts par to, ka viņš personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās izdarīja kontrabandu lielā apmērā.
/pers. D/ darbības kvalificētas pēc Krimināllikuma 190.panta trešās daļas.
Pirmstiesas kriminālprocesā /pers. E/ bija celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas un 191.panta trešās daļas, par to, ka viņš personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās mēģināja veikt neatļautas darbības ar muitošanai pakļautām precēm lielā apmērā.

[3] Ar Latgales apgabaltiesas 2019.gada 15.janvāra lēmumu, izskatot krimināllietu apelācijas kārtībā sakarā Latgales tiesas apgabala prokuratūras prokurores N. Isajevas apelācijas protestu un apsūdzētā /pers. D/ aizstāves I. Šultes apelācijas sūdzību, Daugavpils tiesas 2018.gada 4.jūnija spriedums atstāts negrozīts.

[4] Par apelācijas instances tiesas lēmumu Latgales tiesas apgabala prokuratūras prokurore N. Isajeva iesniegusi kasācijas protestu, kurā lūdz atcelt apelācijas instances tiesas lēmumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.
Prokurore uzskata, ka apelācijas instances tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 511.panta otro daļu, 512.pantu, 525.panta otrās daļas 3.punktu, 564.panta ceturto un sesto daļu, 127.panta pirmo daļu, 128.panta trešo daļu, kas atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem 575.panta trešās daļas izpratnē un sekmējuši tiesas secinājumu par /pers. E/ nevainīgumu, kā arī pārkāpusi Krimināllikuma 35., 46., 55.pantu, kas ietekmēja soda noteikšanu /pers. D/.
[4.1] Apelācijas instances tiesas motīvi daļā par /pers. E/ attaisnošanu balstīti galvenokārt uz apsūdzētā /pers. E/ liecībām, piešķirot tām lielāku ticamības pakāpi nekā pārējiem lietā esošiem pierādījumiem.
Apelācijas instances tiesa, piemērojot Kriminālprocesa likuma 564.panta sesto daļu, pievienojās pirmās instances tiesas pretrunīgajiem secinājumiem par /pers. E/ attaisnošanu un atbalstīja kļūdainu Krimināllikuma 15., 17. – 20.panta piemērošanu. /pers. E/ kā grupas dalībnieks pilnīgi izpildīja savu lomu, jo laicīgi paziņoja citiem grupas dalībniekiem par svešu automašīnu parādīšanos meža masīvā un deva iespēju viņiem aizbēgt.
[4.2] Atstājot spēkā pirmās instances tiesas spriedumu daļā par nosacīta soda noteikšanu /pers. D/, apelācijas instances tiesa rīkojās pretēji Krimināllikuma 46.pantā noteiktajiem soda noteikšanas vispārīgiem principiem un Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu kopsapulces 2008.gada 1.jūlija lēmumā noteiktajam par nosacīta soda piemērošanu. Prokurores ieskatā, nevar iegūt pārliecību, ka vainīgais, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus un būs sasniegts Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā norādītais mērķis, ja viņš neuzskata sevi par vainīgu un izvirza versiju, lai izvairītos no atbildības.

Motīvu daļa

[5] Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesas lēmums atstājams negrozīts, bet prokurores kasācijas protests noraidāms.

[6] No pirmās instances tiesas sprieduma satura redzams, ka apsūdzētā /pers. E/ attaisnošanas pamats ir Kriminālprocesa likuma 519.panta 1.punkts, apsūdzētā izdarītajā noziedzīgajā nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva. Tiesa atzina, ka apsūdzētā /pers. E/ rīcībā nav Krimināllikuma 191.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma subjektīvās un objektīvās puses.

Apelācijas instances tiesa pilnībā pievienojusies pirmās instances tiesas spriedumā norādītajiem apsūdzētā /pers. E/ attaisnošanas motīviem.

Apelācijas instances tiesas lēmumā un pirmās instances tiesa spriedumā norādīts, ka no /pers. E/ liecībām izriet, ka viņa loma bija sēdēt mežā, novērot apkārtni un pa viņam iedoto rāciju izmeklēšanā nenoskaidrotām personām ziņot par automašīnām, kas tuvojas, vai par svešām personām. Apsūdzētais nenoliedza, ka viņš visu nakti bija mežā, kur no rīta viņu aizturēja robežsargi. /pers. E/ apzinājās, ka ir iesaistīts nelegālās darbībās ar kontrabandas precēm, bet neko konkrētāk par tām nezināja. No /pers. E/ liecībām neizriet, ka viņam bija nodoms pārvadāt, mēģināt pārvadāt vai kāds lika viņam pārvadāt /pers. D/ kontrabandas ceļā ievestās cigaretes, turklāt vēl personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās. Papildus pirmās instances tiesa atzina, ka Krimināllikuma 191.pantā paredzētā kriminālatbildība par muitošanai pakļauto preču pārvadāšanu Latvijas Republikas muitas teritorijā bez muitas iestāžu atļaujas var iestāties tad, ja muitošanai pakļautā un bez atļaujas pārvadājamā prece līdz tam atradās muitas iestāžu kontrolē. Proti, muitošanai pakļauto preču ievešana Latvijas Republikā notiek likumīgi, bet turpmākā rīcība ar tām, glabājot, pārvadājot vai realizējot bez muitas iestāžu atļaujas, ir kriminālsodāma rīcība. Turklāt /pers. E/ darbības nav pārkvalificējamas pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas un 221.panta trešās daļas „spriedumā jau minēto apsvērumu dēļ."

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 589.pantam tiesas nolēmumu tiesiskuma pārbaude notiek kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomā un ietvaros. Kasācijas instances tiesa drīkst pārsniegt kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomu un ietvarus gadījumos, kad tā konstatē Kriminālprocesa likuma 574. un 575.pantā norādītos pārkāpumus un tie nav norādīti sūdzībā vai protestā.

Kasācijas instances tiesai nav tiesību pārsniegt kasācijas sūdzības vai protesta apjomu vai ietvarus, pasliktinot apsūdzētā stāvokli.

Kasācijas protestā prokurore būtībā atkārto apelācijas protesta motīvus. Norādot uz Kriminālprocesa likuma 511.panta otrās daļas, 512.panta, 525.panta otrās daļas 3.punkta, 564.panta ceturtās, sestās daļas, 127.panta pirmās daļas, 128.panta trešās daļas pārkāpumu, prokurore aprobežojusies ar minēto tiesību normu satura izklāstu, nepamatojot, kā šie pārkāpumi izpaudušies apelācijas instances tiesas rīcībā, vien atzīmējot, ka apsūdzētā /pers. E/ liecībām tiesa piešķīrusi lielāku ticamības pakāpi kā pārējiem lietā esošiem pierādījumiem. Turklāt Senāts atzīmē, ka Kriminālprocesa likuma 525.panta otrās daļas 3.punkts attiecas uz pirmās instances tiesas spriedumu un apelācijas instances tiesa nav taisījusi Kriminālprocesa likuma 564.panta astotajā daļā noteikto spriedumu.

Jautājumā par Krimināllikuma 191.panta piemērošanu prokurore apgalvo, ka /pers. E/ nodarījums kvalificējams kā mēģinājums pārvadāt muitai pakļauto preci, kontrabandas ceļā pārvietotās cigaretes, ievērojamā apmērā personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, proti, saskaņā ar Krimināllikuma 15.panta ceturto daļu un 191.panta otro daļu. Prokurore atsaucas uz Augstākās tiesas 2018.gada 25.oktobra lēmumā lietā Nr.SKK-57/2018 izteiktajām atziņām.

Prokurores minētajā Augstākās tiesas lēmumā norādīts, ka par muitošanai pakļauto preci Krimināllikuma 191.panta izpratnē atzīstama prece, kas Latvijas teritorijā nonākusi, šķērsojot Savienības teritorijas ārējo robežu, apejot muitas kontroli, kā arī ārpussavienības prece, kas Latvijas teritorijā nonākusi izejot muitas kontroli, bet kuras statuss nav mainīts, kura nav izvesta no Savienības muitas teritorijas un nav arī iznīcināta. Kvalificējot noziedzīgo nodarījumu pēc Krimināllikuma 191.panta, jākonstatē, ka pantā norādītās noziedzīgās darbības veiktas ar muitošanai pakļauto preci, savukārt tas, vai attiecīgajai precei ir muitošanai pakļautās preces statuss, nosakāms, ņemot vērā attiecīgajā laikā spēkā esošos tiesību aktus un izvērtējot pierādījumus lietā. Gadījumos, kad noziedzīgās darbības veiktas ar alkoholiskiem dzērieniem vai tabakas izstrādājumiem, izšķiroša nozīme, lai nošķirtu noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju pēc Krimināllikuma 191.panta un 221.panta, ir tiesas atzinumam par to, vai konkrētā prece laikā, kad ar to veiktas noziedzīgas darbības, ir vai nav bijusi muitošanai pakļauta prece. Turklāt Augstākā tiesa, atsaucoties uz Kriminālprocesa likuma 23.pantu, atzinusi, ka lemjot par noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju gadījumos, kad konstatētas nelikumīgas darbības ar muitošanai pakļautiem alkoholiskiem dzērieniem vai tabakas izstrādājumiem, būtiska nozīme ir celtās apsūdzības saturam – tajā norādītajiem faktiskajiem apstākļiem, kas noteic noziedzīgā nodarījuma juridisko kvalifikāciju, un apsūdzības viedoklim par noziedzīgā nodarījuma juridisko kvalifikāciju (*Augstākās tiesas 2018.gada 25.oktobra lēmums lietā Nr.SKK-57/2018 (ECLI:LV:AT:2018:1025.1251000217.4.L)*).

Tā kā kasācijas protestā nav norādīti argumenti /pers. E/ subjektīvās puses neesamības apstrīdēšanai, kasācijas instances tiesai nav nepieciešams analizēt celtās un uzturētās apsūdzības faktisko apstākļu atbilstību Krimināllikuma 191. vai 221.pantā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, par to, vai nodarījums izdarīts dalībā vai līdzdalībā, par iespēju apelācijas instances tiesai piemērot Kriminālprocesa likuma 455.panta trešās daļas noteikumus.

[7] Apšaubot Krimināllikuma 55.panta piemērošanu apsūdzētajam /pers. D/, prokurore kasācijas protestā norāda, ka „nevar iegūt pārliecību, ka vainīgais, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus un būs sasniegts Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā norādītais mērķis, ja viņš neuzskata sevi par vainīgu, un jo vairāk, izvirza versiju, lai izvairītos no atbildības."

Senāts norāda, ka Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā norādītais soda mērķis attiecas gan uz soda veida izraudzīšanu, gan soda mēra noteikšanu, gan Krimināllikumā paredzēto atvieglotu noteikumu piemērošanu apsūdzētajam (49., 49.[1], 50., 51., 53., 55., 58., 59., 60., 65., 66.pants).

Uz prokurores argumentu par nosacītas notiesāšanas nepiemērošanu apsūdzētajam /pers. D/ apelācijas instances tiesa ir sniegusi atbilstošu atbildi: „Personas tiesības sevi neapsūdzēt, kas ietver sevī arī tiesības neatzīt savu vainu, ir viens no taisnīgas tiesas elementiem. Vainas atzīšana kopsakarā ar pieteikšanos par vainīgu un izdarītā nožēlošanu saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 1.punktu ir atzīstama par atbildību mīkstinošu apstākli, kas ir pamats vieglāka soda noteikšanai, savukārt vainas neatzīšana nevar pastiprināt personas atbildību un pasliktināt tās stāvokli lietā."

Apelācijas instances tiesas lēmumā ir norādīts pamatojums nosacītas notiesāšanas piemērošanai apsūdzētajam /pers. D/.

Ņemot vērā teikto, Senāts nonāk pie atzinuma, ka pēc prokurores kasācijas protestā norādītajiem argumentiem nav tiesiska pamata apšaubīt apelācijas instances tiesas lēmumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585., 587.pantu, tiesa

nolēma:

atstāt negrozītu Latgales apgabaltiesas 2019.gada 15.janvāra lēmumu, bet Latgales tiesas apgabala prokuratūras prokurores Nataļjas Isajevas kasācijas protestu noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

P.Dzalbe A.Nusberga P.Opincāns